

**III.ULUSLARARASI
BALKANLARDA TÜRK VARLIĞI
SEMPOZYUMU BİLDİRİLERİ**

I. CİLT

Yayına Hazırlayan:

Yrd.Doç.Dr. Ünal ŞENEL

T.C
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Manisa Yöresi Türk Tarih ve Kültürünü
Araştırma ve Uygulama Merkezi

Celal Bayar Üniversitesi Yayını
Manisa 2012

III. ULUSLARARASI BALKANLARDA TÜRK VARLIĞI
SEMPOZYUMU BİLDİRİLERİ I. Cilt

Yayına Hazırlayan: Yrd.Doç.Dr.Ünal ŞENEL

© Celal Bayar Üniversitesi

ISBN:978-975-8628-26-1 (TK)

Cilt 1: 978-975-8628-28-5

Cilt 2: 978-975-8628-27-8

- Bu kitapta yer alan bildirilerdeki bilgi, fikir ve hükümlerin yanısıra kullanılan dile ilişkin tüm sorumluluk sadece bildiri sahiplerine aittir.

Baskı: Celal Bayar Üniversitesi Matbaası

Manisa 2012

T.C
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Manisa Yöresi Türk Tarih ve Kùltürünü
Araştırma ve Uygulama Merkezi

Balkan Harbi'nin 100. Yılı Hâtırâsına

III. ULUSLARARASI
BALKANLARDA TÜRK VARLIĞI SEMPOZYUMU
BİLDİRİLERİ

I. CİLT

Yayına Hazırlayan:
Yrd.Doç.Dr. Ünal ŞENEL

10-12 MAYIS 2012

Celal Bayar Üniversitesi
Süleyman Demirel Kùltür Merkezi
MANİSA

İÇİNDEKİLER

Selda ADİLLER

Makedonya, Alikoç Köyünde Çocuk Olmak.....

Prof. Dr. Oktay AHMED

Resne Ve Yöresi (Makedonya) Türk Ağızlarında Ünsüzlerin Kalın Ve İnce Varyantlarının Kullanım.....

M. D. Ph. Dr. Eren AKCİCEK

Raif Necdet (Kestelli)'İN Ufûl Adlı Eserinde Balkan Savaşında Edirne'nin Sosyal Yapısı Ve Osmanlı İmparatorluğu'nun Çöküşü İle İlgili Tespitleri.....

Dr. Bulent AKYAY

93 Harbi Sırasında Türk-Yunan Sınırındaki Askerî Durum Üzerine Bir İngiliz Subayın Raporu.....

Okt. Senem AKYOL

Alikoç (Makedonya) Ağzı.....

Yahya AKYOL

Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Batı Trakya'daki Türk Varlığının Milli Kimliğini Korumasına Etkisi.....

Dr. Sabri İbrahim ALAGOZ

Balkan Harbi Ve Bulgar Hükümetinin Türk Ve Müslümanları Hristiyanlaştırma Politikası.....

Maksud ALİ

Makedonya'da Çarşı Ve Şehir

Meydanlarımız.....

Naciye ALTAŞ

Makedonya'da Türk İzleri: Manastır İshak Çelebi Camii.....

Yrd. Doc. Dr. İsmail ARSLAN

19. Yüzyılın Son Çeyreğinde Selanik'in Toplumsal Yapısında Değişim: Yerel Basından Yansımalar.....

Emel AYDIN

Derviş Ve Ölüm'ü Derviş Ahmet Nurettin'in İkilemleri Açısından Okumak.....

Arş. Gor. Tuğba AYDOĞAN

Tezkirelere Göre Selanikli Divan Şairleri.....

Yrd. Doc. Dr. Rıza BAĞCI

Ali Ezger Özyürek'in Muhacirler (Bitmeyen Göç) Romanında

Balkanlar ve Balkan Türkleri.....

Can BAĞCI

“Emanet Çeyiz-Mübadele İnsanları” Ve “Savaşın Çocukları” Romanlarında

Mübadelenin Etkisi.....

Osman BAYMAK

Balkan Türk Şairlerinin Şiirlerinde “Su”.....

Yrd. Doc. Dr. Ferhat BERBER

Manisa'daki Balkanları Ararken.....

Mustafa Gurbuz BEYDİZ

Türk Dönemi Anadolu-Balkan Mimarisinde Görülen Gemi Tasvirli
Duvar Resimlerinin Değerlendirilmesi.....

Yrd. Doc. Dr. Fahrunnisa BİLECİK

Rumeli Türkülerinin Dili.....

Yrd. Doc. Dr. Gulberk BİLECİK

Yunanistan’da Bir Bektaşî Tekkesi: Durbalı Sultan.....

Dr. İsmail CAMBAZOV

Bulgaristan Rodoplar Bölgesinde I.Balkan Savaşı Esnasında Pomak Soykırımının
Önlenmesinde Mustafa Kemal Paşa’nın Oynadığı Büyük Rol.....

Arş. Gör. Eraslan CANDAN

Yunanistan’da Değiştirilen Türkçe Yer Adları.....

Prof. Asoc. Dr. Suzan D. CANHASI

Kosova Mitroviçası’nın Türk Ağzının Bazı Ses Özellikleri.....23

Prof. Dr. Adem CEYHAN-Hasan CANKURT

Vardarlı Bir Hocadan Dostlara Armağan:Hz. Ali’nin Yüz Sözü’nün Şerhi:

Tuhfetü’l-İhvân.....

Yrd. Doc. Dr. Muzaffer CANDIR

Cumhuriyet Döneminde Yaşanan Mübadele Hareketleri Bağlamında
Kobakizade İsmail Hakkı Bey’in “Bir Mübadilin Hatıraları” İsimli Kitabı.....

Ayhan CETİN

Bulgaristan’ın Kırcalı Bölgesinde Yer Alan Türk Mimarisi Ve Estetiği.....

Arş. Gör. Kamile CETİN- Okt. Ahmet AKGUL

Peşteli (Budinli) Hisâli’nin Kaleminden Divan Şiirinin Coğrafyasına Bakış.....

Necat CETİN

Torbalı Nüfus Esas Defterlerine Göretorbalı’ya Romanya Ve Bulgaristan’dan
Göç Kayıtları (1936-1940).....

Yrd. Doc. Dr. Fatih DEMİR

Yunanistan’ın Azınlık Politikaları Ve Batı Trakya’da Yerel Yönetimler.....

Prof. Dr. Mehmet DEMİRCİ

Evlâd-I Fâtihandan Alâaddin Halvetî (Yayıntaş).....

Yrd. Doc. Dr. Mehmet DOĞAN

Balkan Savaşı’nda Bir İttihadçı: Dr. Bahaeddin Şakir Bey.....

Dr. Bulent DURGUN

Doğu Ege Adalarında Türk Varlığı Açısından Balkan Harbi’nin Önemi.....

Arş. Gör. Ramazan EKİNCİ

Osmanlı Kültür Merkezlerinden Vardar Yenicesi Ve Tezkirelere Göre

Vardar Yenicesi Şâirleri.....

TAKDİM

Celal Bayar Üniversitesi Manisa Yöresi Türk Tarih ve Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi olarak, bölgemizde çok sayıda Balkan kökenli vatandaşımızın yaşaması ve Balkan ülkeleriyle ilişkilerinin güçlü bir şekilde devam etmesinden dolayı, uluslararası mahiyette, Balkanlarda Türk Varlığı Sempozyumları düzenlemekteyiz. Birincisi 20-22 Haziran 2002; ikincisi 13-15 Mayıs 2010 tarihlerinde düzenlenen sempozyumun üçüncüsünü Balkan Harbi'nin 100. yılı hâtırâsına 10-12 Mayıs 2012 tarihlerinde gerçekleştirmiş bulunmaktadır.

Balkan coğrafyası dil, kültür ve inanç yönüyle dünyanın en karmaşık bölgelerinden biri konumundadır. Bütün bu farklılıkların barış içinde ve dengeli bir şekilde birarada tutulduğu dönemler, tarih boyunca sık görülmemiştir. Balkanlardaki birlik, kısmen Roma ve Bizans dönemlerinde sağlanabilmiş olmasına rağmen, Osmanlı devrinde dünya literatürüne “Osmanlı Barışı” adıyla geçen bir dönemin yaşanmasıyla büyük ölçüde sağlanmıştır.

Balkanların barış ve huzuru, Avrupa'nın ve dünyanın barış ve huzuru demektir. Bu yüzden Balkan coğrafyasında farklılıkların dengeli ve âdil bir şekilde birarada yaşayabilmesi, insanlığın geleceği bakımından da büyük değer taşımaktadır. Bizim bu sempozyumları yaparak, Balkan araştırmacılarını bir araya getirmemiz, bu idealin gerçekleşmesine katkı sağlamaya yöneliktir.

Balkanlarda sürdürülebilir bir barış ortamının sağlanabilmesi, ancak bu coğrafyada yaşayan milletlerin ve toplulukların dil, tarih, kültür ve birbirleriyle münasebetlerinin bilimsel metotlarla araştırılarak ortaya çıkarılmasına ve bu bilgilere dayalı uygulamalar yapılmasına bağlıdır. Bununla birlikte, Balkan coğrafyasında barışın ve huzurun hâkim olabilmesi; "farklılıklardaki birliği" görebilen ve insanı “yaratılmışların en şerefli” kabul eden bilgece bir anlayışın, bölgedeki yöneticilere, aydınlara ve geniş kitlelere hâkim olmasıyla mümkündür. Bu mânâda, Balkanlardaki Türk varlığının araştırılması ve tarih boyunca ortaya konulan insânî değerlerin gün ışığına çıkarılması, Balkanların geleceği bakımından da büyük değer taşımaktadır.

Üçüncüsünü gerçekleştirdiğimiz sempozyumun gelecek yıllarda da yapılarak süreklilik arz etmesini; Balkanlar konusunda bir bilgi bankası oluşturulmasını; zaman içerisinde kurumsal bir yapıya kavuşularak Balkan ülkeleriyle bilimsel, kültürel, ekonomik ve siyasî ilişkilerimizin geliştirilmesini arzu ediyoruz.

Sempozyumun gerçekleşmesine onay veren sayın rektörümüz Prof.Dr. Mehmet PAKDEMİRLİ'ye, yurt içinden ve yurt dışından gelerek bilgilerini paylaşan değerli araştırmacılara, sempozyum kitabının basılmasında katkı sağlayan İl Genel Meclisi Başkanı sayın Hayrullah SOLMAZ'a ve bildirilerin yayına hazırlanmasında destek olan Arş.Gör. Gonca KUZAY ve öğrencilerimize teşekkür ediyorum.

Yrd. Doç. Dr. Ünal ŞENEL

Manisa Yöresi Türk Tarih ve Kültürünü
Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü

AÇILIŞ KONUŞMASI

Prof. Dr. Ali ÇELİK
Rektör Yardımcısı

Sayın Vali Yardımcım,
Saygıdeğer Bilim İnsanları,
Değerli Konuklar, Sevgili Gençler,

Balkanlar, Türk ve dünya tarihinin şekillenmesinde en önemli bölgeler arasında yer alır. Bu coğrafyada birbirinden çok farklı insan toplulukları, diller, inançlar ve kültürler karşılaşmıştır. Osmanlı da bu coğrafyaya Türk-İslam medeniyetini taşımıştır. Osmanlının kurucusu Osman Bey'e Şeyh Edebalı'nın söylediği Serlevha olan sözlerini hepinizin çok iyi bildiğine inanıyorum. Bunlardan en önemlisi ve hâlâ bütün milletlere ışık tutacak olan 'İnsanı yaşat ki devlet yaşasın' özlü sözüdür. Bu coğrafyaya gidenler, Osmanlının bu felsefeyi ne kadar yerinde uygulamış olduğunu çok iyi anlayacaktır. Osmanlı bu coğrafyada çok sayıda eser bırakmıştır.

Örneğin Saraybosna'ya gidin, oradaki Boşnaklarla konuşun, onların Osmanlıya karşı sevgisinin eksilmeden devam ettiğini görürsünüz. Bosnahersek'in başkenti Saraybosna'nın merkezinde yer alan ve 16. yüzyılda kurulmuş olan meşhur Osmanlı çarşısı, bugün hâlâ kullanımda olup Saraybosna'nın kalbi niteliğindedir. Bosna savaşı sırasında Sırp ordusunun imha etmeye çalıştığı başlıca hedefler arasında yer almıştır. Dört tarafı İstanbul camilerinin mimarî tarzında inşa edilmiş Osmanlı camileriyle çevrili olan Başçarşı'da Bosna Beylerbeyi Gazi Hüsrev Bey tarafından yaptırılmış bir han, medrese ve çok sayıda imaret bulunmaktadır. Meydanında Saraybosna'nın da simgesi haline gelmiş çok güzel bir sebilin yer aldığı ve Türk bölgesi olarak anılan Başçarşı'daki pek çok eser, Gazi Hüsrev Bey Vakfı'nın mülküdür. Aynı zamanda Balkan coğrafyasında zaman zaman büyük sanat ve düşünce değerleri doğduğu gibi, trajediler ve insan hakları ihlallerinin yaşandığı karanlık devirler de ortaya çıkmıştır. Tarih sayfaları bu acı hatıralarla doludur.

Üniversitelerin misyonlarından biri de ulusal ve uluslararası değerler arasında köprü kurarak artı değerlere ulaşmaktır. Bölgemizde yaşayan insanların önemli bir bölümü de Balkanlardan göç etmiştir ve akrabalarının önemli bir bölümü Balkan ülkelerinde bulunmaktadır. Bu durum bizlerin Balkan ülkeleri ve insanlarıyla iletişim kurmamız için önemli bir zemin oluşturmaktadır. Üniversitemiz de bu ilişkiler ve işbirliğine katkı sağlamak amacıyla, bu tür faaliyetleri içtenlikle desteklemektedir. İşte bu sempozyumlar da bu amaca katkı sağlamak için düzenlenmektedir.

Balkan Harbi'nin 100. Yılı vesilesiyle sempozyumu düzenleyen Merkezimizin değerli yöneticilerine ve katkı sağlayan bilim dünyası mensuplarına teşekkür ediyor, sempozyumun başarılı geçmesini diliyorum.

**III.ULUSLARARASI
BALKANLARDA TÜRK VARLIğI
SEMPOZYUMU BİLDİRİLERİ**

II. CİLT

Yayına Hazırlayan:
Yrd.Doç.Dr. Ünal ŞENEL

T.C
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Manisa Yöresi Türk Tarih ve Kùltürünü
Araştırma ve Uygulama Merkezi

Celal Bayar Üniversitesi Yayını
Manisa 2012

III. ULUSLARARASI BALKANLARDA TÜRK VARLIĞI
SEMPOZYUMU BİLDİRİLERİ II. Cilt

Yayına Hazırlayan: Yrd.Doç.Dr.Ünal ŞENEL

© Celal Bayar Üniversitesi

ISBN:978-975-8628-26-1 (TK)

Cilt 1: 978-975-8628-28-5

Cilt 2: 978-975-8628-27-8

- Bu kitapta yer alan bildirilerdeki bilgi, fikir ve hükümlerin yanısıra kullanılan dile ilişkin tüm sorumluluk sadece bildiri sahiplerine aittir.

Baskı: Celal Bayar Üniversitesi Matbaası

Manisa 2012

T.C
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Manisa Yöresi Türk Tarih ve Kùltürünü
Araştırma ve Uygulama Merkezi

Balkan Harbi'nin 100. Yılı Hâtırâsına

III. ULUSLARARASI
BALKANLARDA TÜRK VARLIĞI SEMPOZYUMU
BİLDİRİLERİ

II. CİLT

Yayına Hazırlayan:
Yrd.Doç.Dr. Ünal ŞENEL

10-12 MAYIS 2012

Celal Bayar Üniversitesi
Süleyman Demirel Kùltür Merkezi
MANİSA

İÇİNDEKİLER

Zumrut ERDUR

Bosna-Hersek'te Yapılan Zulüm.....35

Yrd.Doc.Dr. Rasih ERKUL

Usûlî'nin Hece Ölçüsüyle Yazılmış Şiirleri.....36

Mustafa GENC

Anadolu'dan Balkanlara Ortak Kültürün Dili: Kirkitli Türk El

Dokumaları.....37

Yrd. Doc. Dr. Mustafa GENÇOĞLU

Dâvud Şükrü'nün Notlarından İşkodra Vilâyeti'ndeki Okulların

Durumu (1870-1876).....38

Prof. Dr. Turan GOKCE

XV. Ve XVI. Yüzyıllarda Gümölcine Kazası Kır İskân Yer Adları Üzerine Bir

Değerlendirme.....39

Prof. Dr. Kazım HACİMEYLİC

Bosnahersek'te Gazi Husrev-Bey Kütüphanesinde Üç Nadir El Yazma

Kitabı.....40

Doc.Dr. M. Murat HATİPOĞLU

“Balkan Harbi Öncesinde Devletlerarası Konjonktür Ve Bölge'ye Genel Bir

Bakış”.....41

Doc. Dr. Fadıl HOCA

Osmanlı'nın Son Döneminde Makedonya'da Türkçe Eğitim42

Selahattin KARABAŞEV

Aydınlığın Sönmeyen Yıldızı Baş Muallim Hasan Sabri Efendi.....43

Abidin KARASU

Makedon Dilindeki Türkçe Öykünmeler (*Calque*) Ve Örnekler.....44

Yrd. Doc. Dr. Vedat KARTALCIK

Rodos ve İstanköy Türk Ağızları'nın Anadolu ve Rumeli Ağızlarındaki

Yeri.....45

Cemile KAYGISIZ

Ömer Seyfettin'in Balkanlarda Geçen Yılları ve Balkanları Konu Alan

Hikâyeleri.....46

Arş. Gor. Fatih KOYUNCU

Balkanlı Şairlerin Divanlarında Tarih Manzumeleri (16. Asır).....47

Yrd. Doc. Dr. Sema GUNDUZ KUSKU

Erken Dönem Osmanlı Sultan Yapılarında Ortak Kullanımlar: Bursa, Edirne

ve Balkanlardaki Mimari Örnekler Özelinde Bir Değerlendirme.....48

Meral MANAV

Balkan Göçleri Bağlamında Dil Olgusu49

Yrd. Doc. Dr. Ayvaz MORKOC

Necati Cumalı'nın “Makedonya 1900” Adlı Eserinde Balkanlar.....50

Yrd.Doc.Dr. Yasemin ERTEK MORKOC

17. Yüzyıldaki Balkan Fetihlerinin Bosnalı Sâbit Ve Fevzî'nin

Tarih Manzumelerindeki Görünüşü51

Entela MUCO

Arnavutluk'ta Türk Varlığın Yayılmasında Avşarlıların Rolü-
Karamanoğulları.....52

Gulten ABDULA

Adakale'de Türk Varlığı'nın Yok Edilişi.....

Naka NİKŞİĆ- Prof. Nezihe ŞENTURK

Sancak Halk Müziğinde Osmanlı Etkisi.....53

Kefayettin OZ

500 Yıllık Kardeşliğin Mimarı Fatih Sultan Mehmet Han ve Ayvaz Dede.....54

Yrd. Doc. Dr. Vicdan OZDİNGİŞ

Hüseyin Raci Efendi'nin Hicret-Nâmesi.....55

Arş. Gor. Erdem Can OZTURK

Hayretî, Usûlî Ve Hayâlî Divanlarında Yer Adları Ve Balkanlar.....56

Doc. Dr. Sibel PAŞAOĞLU

Balkanlarda Müziğin Birleştirdikleri: Osmanlı Kent Şarkıları.....57

Av. Ozcan PEHLİVANOĞLU

Balkan Savaşlarının Siyasal, Sosyal, Ekonomik Ve Askeri Nedenleri.....58

Yrd. Doc. Dr. Mehseti İSMAYIL RUSTEM KIZI

Eski İnanç Yerlerinin Kültür Ortaklığı Üzerine Bir Değerlendirme
(Azerbaycan ve Makedonya Materyalleri Esasında).....59

Yrd. Doc. Dr. Suheyra RAHMAN, Yrd. Doc. Dr. Selim ALTAN vd.

Manisa İli Karaağaçlı Beldesinde Çocuk Bakımına Yönelik Olarak Bilinen
Bazı Yöresel Uygulamalar.....60

Eyup SALİH

Tarihte Ohri Ve Önemli Şahsiyetler.....61

Nihal Gonca SONYILDIRIM

Göçün Fikri Kazanımlarından Doğan Unutulmuş Bir Yayın Organı:
Türk Dünyası Dergisi.....62

Şahin SONYILDIRIM

“Mahallede Neler Oluyor?": 18. Yüzyılın İlk Yarısında Manastır Şeriyeye
Sicillilerine Yansıyan Mahallelere Ait Bilgilerin Değerlendirmesi.....63

Mr. Enes ŞABAN

Makedonya Türk Ağızlarında Osmanlıca Unsurlar.....64

Yrd. Doc. Dr. Unal ŞENEL

Terbiye Ocağı Mecmuası.....65

Prof. Dr. Orhan TERZİOĞLU

Harabati Baba Tekkesi Ve Toplumsal İşlevi.....66

Sami Ali TORAMAN

Batı Trakya'da Türk Varlığı.....67

Zeynel TURAN

Geçmişten Günümüze Makedonya Türklerinin Evlenme Düğünü
Gelenekleri.....68

Faruk TURKOZU

1912 -1913 Balkan Harbinde Yaşanan Yenilginin Askeri Açından

İncelenmesi.....	69
Yrd. Doc. Dr. Rabia UCKUN	
Bulgaristan Türkleri Edebiyatı'nın Türkiye'deki Temsilcileri ve Dr. Şaban M. Kalkan.....	70
Yrd. Doc. Dr. Şayan ULUSAN	
Bir Osmanlı Memurunun 'Adalar' İzlenimleri.....	71
Yrd. Doc. Dr. Ercan UYANIK	
Balkan Savaşlarının Türk Eğitim Düşüncesinin Dönüşümüne Etkileri.....	72
Nadezhda VASİLEVA	
Turkishpress İn Bulgariaduringtheregime Of Abdul Hamid II.....	73
Oğr. Gor. Nilifer GOKCE - Mevlut YAPRAK	
Dr. Rıfat Osman, Rakım Ertür Ve Dağdevirenzade Mustafa Şevket Beyin Hatıralarında Balkan Savaşı.....	74
Mehmet Emin YILMAZ	
Macaristan'da Kiliseye Çevrilen Türk Yapıları	75
Ph. D. Anja ZALTA	
The Encounters İn/Of Bosnia And Herzegovina – The Hardship Of Being A Muslim İn The Territory Of Ex-Yugoslavia.....	76